

BAJKE IN POVESTI O DEVETLETKI

Pingvinlandija
je kul!!!

V Pingvinlandiji imajo
otroci zelo radi brokoli,
cvetačo in vampe!!!

V Sloveniji imajo pa otroci
najraje devetletko!
Častna pingvinska! Tako je
in nič drugače. Kakopak!

Devetletka
je zakon.
Itak!

dr. Kristijan Musek Lešnik

*Problemov ne moremo reševati
z vzorci razmišljanja,
ki so pripeljali do njih.*

Albert Einstein

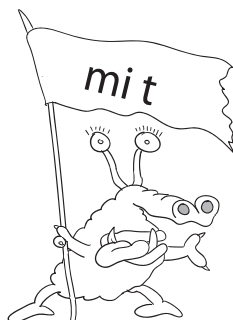

MITI, BAJKE, PRIPOVEDKE,
PRAVLJICE, IZMIŠLJOTINE
(PA ŠE KAKŠNA
ODKRITA LAŽ)
O DEVETLETKI

Devetletka
je überkul!!!

V Sloveniji imajo vsi otroci zelo radi
ljubljeno in veliko devetletko!!!

Mit št. 10:
Šolarji v devetletki razvijajo pozitiven odnos do znanja in do učenja in imajo radi šolo!

Cilj prenove osnovne šole: POVEČATI STOPNJO VKLJUČENOSTI OTROK, MLADINE IN ODRASLIH V IZOBRAŽEVANJE IN POVEČATI STOPNJO PREHODNOSTI OB NEZMANJŠANI KAKOVOSTI: Z VEČJO MOTIVACIJO ZA IZOBRAŽEVANJE! (Cilji kurikularne prenove, 1995)

(Obstajajo) »pretiravanja v javnem diskurzu o tem, kako osovražena je šola med učenkami in učenci v Sloveniji.« Metka Mencin Čeplak, 2002.

»Naši učenci imajo nadpovprečno radi šolo.« Dr. Janez Krek, 2010.

»Ko se učence sprašuje, kako se počutijo v šoli, imajo naši učenci višjo samopodobo.« Dr. Ljubica Marjanovič Umek, 2010.

Odnos, ki ga šolarji v mladih letih razvijajo do šole, do šolskih predmetov ter do znanja in učenja, bo v veliki meri oblikoval njihovo poznejšo voljo do učenja, veselje do znanja in motivacijo za izobraževanje. Zato je vprašanje pozitivnega odnosa do šole daljnosežno eno od najpomembnejših vprašanj prihodnjega blagostanja današnjih otrok in slovenske družbe. Danes se izobraževanje pač ne konča z zaključkom formalnega šolanja ob koncu srednje šole ali fakultete; vseživljenjsko učenje pa je tudi vse manj prazna fraza in v številnih poklicih vse bolj življenjska nuja.

Žeja po znanju in učenju in motivacija za izobraževanje se ne zgodita sama od sebe. Temeljita na prirojeni radovednosti otrok in se izrazito oblikujeta v letih, ko se otroci prvič srečujejo z organiziranim izobraževanjem. Pri tem ima šola izjemno odgovorno nalogo: če zna otrokom ponuditi primerne izzive, lahko postavi trdne temelje njihovemu poznejšemu odnosu do znanja in do sveta nasploh. Če pa ji uspe v kali zatreti njihovo

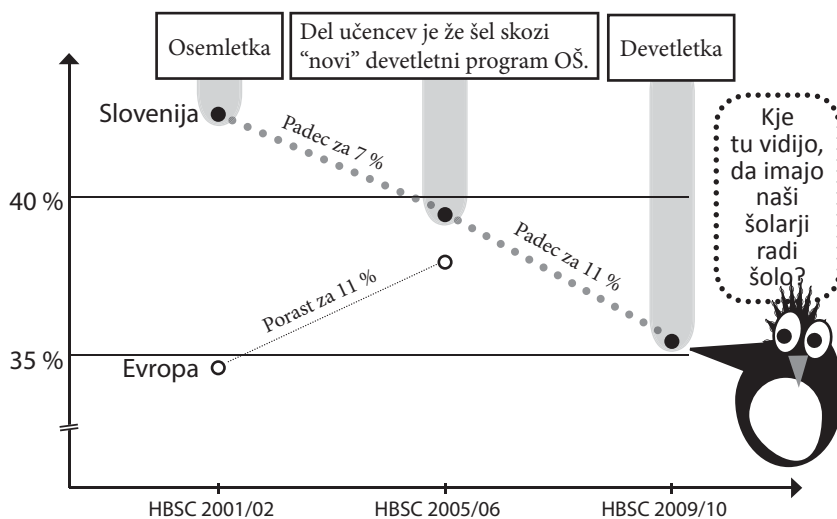
radovednost, iniciativnost, veselje do novega, do znanja in do učenja, bodo te izkušnje iz zgodnjih let pozneje v življenju zelo težko pozabili.

V letih po zadnji prenovi osnovne šole in uvedbi devetletke „šolska stroka” rada sporoča, da imajo naši učenci nadpovprečno radi šolo. Pa so te vsečne ocene res verodostojni pokazatelji dejanskega stanja, ali bolj izraz hrepenenja in vere v uspešno šolsko prenavo? Zdi se, da slednje, kajti številni podatki kažejo, da se je v času prenavljanja naše šole in uvajanja novega devetletnega programa, zgodilo prav nasprotno:

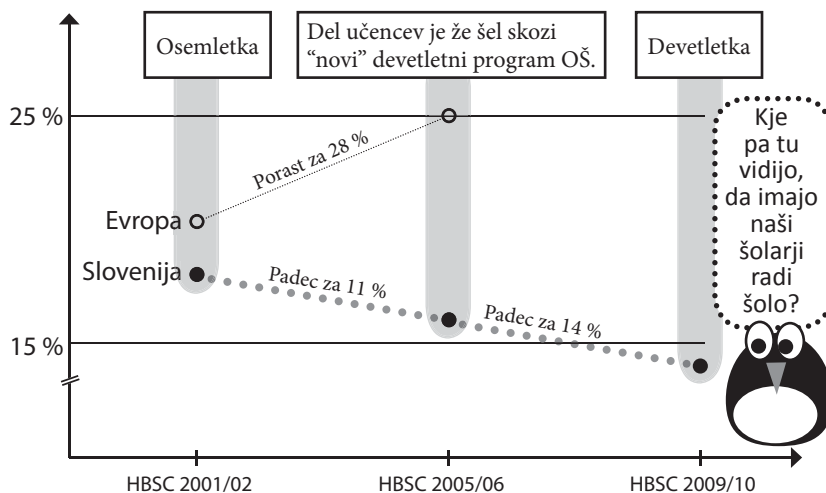
- med leti 2001 in 2005 je močno upadel delež naših šolarjev, ki imajo radi šolo (*ali ni to ravno čas, v katerem so uvedli devetletko; medtem se je v Evropi število šolarjev, ki imajo radi šolo, sicer povečalo*);
- v dvanajstih letih, od leta 1995 do 2007, je delež naših četrtošolcev, ki ne marajo matematike, skočil za 220 odstotkov; četrtošolcev, ki ne marajo naravoslovja, pa je skočil za 143 odstotkov;
- v dvanajstih letih, od 1995 do 2007, je delež naših osmošolcev, ki ne marajo matematike, skočil za 104 odstotke; med našimi osmošolci je matematika bolj nepriljubljena kot v kateri koli drugi državi v raziskavi TIMSS 2007 (55 šolskih sistemov);
- v drugih državah od 4. do 8. razreda delež učencev, ki ne marajo matematike poraste za 86 odstotkov, v Sloveniji pa za za 230;
- v dvanajstih letih, od leta 1995 do 2007, je delež naših osmošolcev, ki ne marajo fizike, skočil za 135 odstotkov; med slovenskimi osmošolci je fizika bolj nepriljubljena kot v kateri koli drugi državi v raziskavi TIMSS 2007 (19 držav), kjer se poučuje kot samostojen predmet; tudi v državah, kjer je fizika del integriranega predmeta “naravoslovje”, ta predmet v nobeni državi in v samostojnem šolskem sistemu (29 držav in 7 samostojnih šolskih sistemov) ni tako nepriljubljen, kot fizika v Sloveniji;
- v dvanajstih letih, od leta 1995 do 2007, je delež naših osmošolcev, ki ne marajo kemije, zrasel za 71 odstotkov;
- v dvanajstih letih, od leta 1995 do 2007, je delež naših osmošolcev, ki ne marajo biologije, skočil za 143 odstotkov; med slovenskimi osmošolci je biologija bolj nepriljubljena kot v kateri koli drugi državi v raziskavi TIMSS 2007 (19 držav), kjer se poučuje kot samostojen predmet.

Našteti podatki v luči ciljev, ki naj bi jim sledila šolska prenova, opozarjajo, da je neuspeh morda preblag izraz za razsežnosti in posledice brodoloma šolske prenovne in novoizumljene devetletke. Od kod potem nekaterim

avtorjem šolske prenovе podatki, da imajo naši šolarji nadpovprečno radi šolo? Izjavi z začetka tega poglavja (na javni televiziji v letu 2010) se sklicujeta na rezultate raziskave HBSC. A v podatkih te raziskave v resnici ni nikakršne podlage za prepričanje o nadpovprečno pozitivnem odnosu in dobrem počutju naših šolarjev (Slika 14, Slika 15).

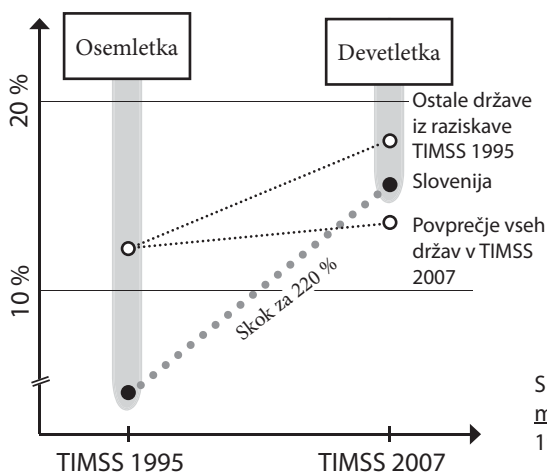
Slika 14: Odstotek 11-letnikov, ki imajo radi šolo, HBSC 2001/02, 2005/06, 2009/10.

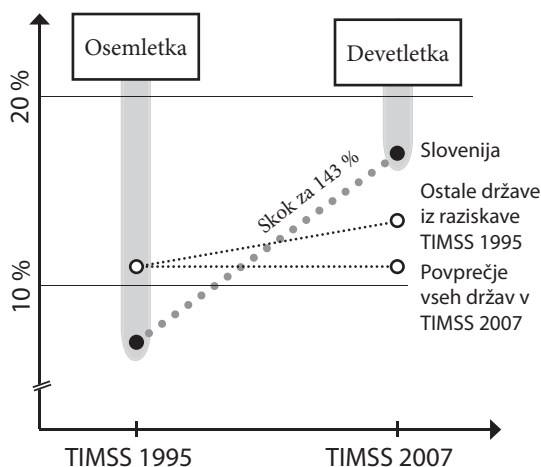
Slika 15: Odstotek 13-letnikov, ki imajo radi šolo, HBSC 2001/02, 2005/06, 2009/10.

Ne le omenjeni podatki raziskave HBSC, tudi mednarodna raziskava TIMSS opozarja, da slovenski šolarji večinoma prekašajo vrstnike iz drugih držav in trdno zasedajo vrhove vseh lestvic, ko izražajo svoj odpor do šole oziroma do posameznih šolskih predmetov!

V raziskavi TIMSS je še najmanj odpora do šole zaslediti pri naših devetletnikih, ko gre za matematiko (Slika 16). Že pri odnosu devetletnikov do naravoslovja delež naših šolarjev, ki ga ne marajo, močno preseže vrstnike v razvitih državah (Slika 17).

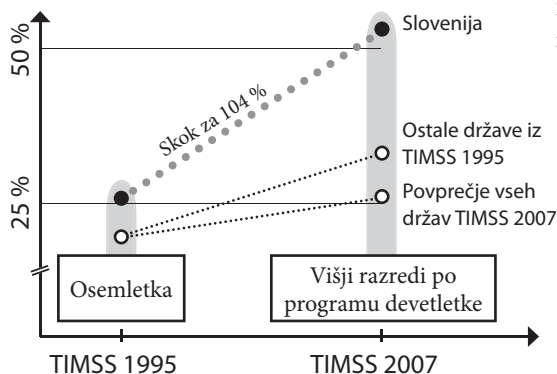

Slika 16: Devetletniki, ki ne marajo matematike, TIMSS 1995 in 2007.

Slika 17: Devetletniki, ki ne marajo naravoslovja, TIMSS 1995 in 2007.

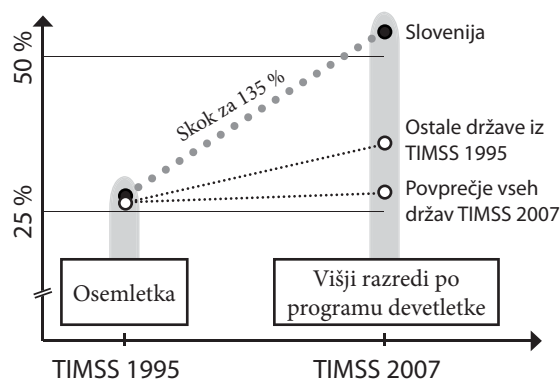
Če se podatki za devetletnike (vsaj za odnos do matematike) še ne zdijo grozljivi, pa so takšni zagotovo podatki o naših trinajstletnikih. Kar se tiče odpora do matematike in naravoslovja so slovenski šolarji med vrstniki iz več kot 50 držav in samostojnih šolskih sistemov, vključenih v

raziskavo, svojevrstni žalostni svetovni prvaki (Slike 18 do 21).

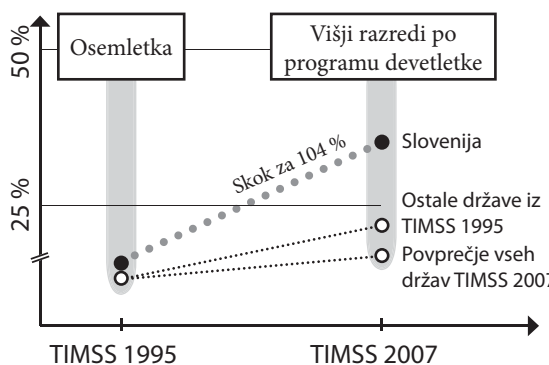
Slika 18: Trinajstletniki, ki ne marajo matematike, TIMSS 1995 in 2007.

Kje tu vidijo, da imajo naši šolarji radi šolo?

Slika 19: Trinajstletniki, ki ne marajo fizike, TIMSS 1995 in 2007.

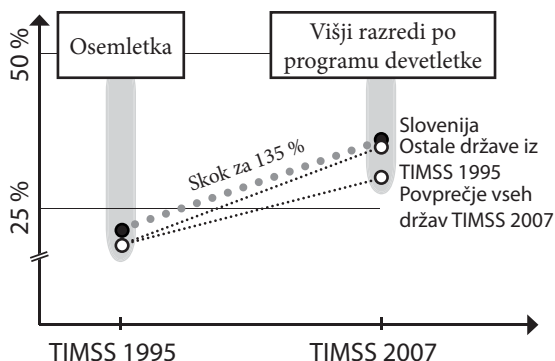

Pa tu? Kje vidijo, da imajo naši šolarji radi šolo?

Slika 20: Trinajstletniki, ki ne marajo biologije, TIMSS 1995 in 2007.

Slika 21: Trinajstletniki, ki ne marajo kemije, TIMSS 1995 in 2007.

Rezultati različnih mednarodnih raziskav torej opozarjajo, da imajo slovenski šolarji v primerjavi z vrstniki iz razvitih držav izrazito manj radi šolo in čutijo dosti več odpora do posameznih šolskih predmetov.

Kje in kako lahko del slovenske "šolske stroke" v teh podatkih razbere, da imajo naši šolarji nadpovprečno radi šolo in se v njej počutijo dobro (*in se pri tem brez sramu celo sklicuje na raziskave, ki govorijo nekaj popolnoma drugega*)?

Vprašanje odnosa do šole vodi k vsaj dvema med sabo povezanim spoznanjema. Prvo se nanaša na očitno šibek strokovni in etični domet vsaj dela slovenske šolske stroke in "strokovnjakov", ki so v zadnjih letih oblikovali in usmerjali šolski prostor. Drugo, enako otožno spoznanje, se nanaša na neuspeh novega šolskega programa pri spodbujanju pozitivnega odnosa do znanja in učenja ter utrjevanju temeljev motivacije za izobraževanje. Ne le, da prenovljena šola in novi devetletni program ne uresničujeta tega cilja: v času šolske prenove in uvajanja devetletke se je stanje celo izrazito poslabšalo.

Nikdar v življenju ni človek tako radoveden in učljiv, kot v otroških letih. Pričakanje, da bodo mladostniki, ki jim v rosnih letih zagnusimo učenje in znanje, nekega dne v spontanem razsvetljenju vzkliknili "*oh, znanje in učenje sta vendar nekaj veličastnega in dobrega za nas, zdaj se bom pa res posvetili sebi in se vseživljenjsko izobraževali*", je naivno.

Ali želimo, da se bodo današnji otroci v življenju znali uspešno soočiti z zahtevami jutrišnjega sveta? Negativen odnos do šole in odpor današnjih šolarjev do matematike in naravoslovja sta slaba popotnica za te želje. Sta pa tudi bridko opozorilo, da bodo današnje velike besede o Sloveniji kot prihodni družbi znanja brez temeljitih sprememb v slovenski šoli

kmalu prazen spomin. Zapršen in porogljiv spomin na ničvrednem starem papirju, ki bo primeren kvečjemu za brisanje nosov, ali katerih drugih delov telesa.

Odnos, ki ga danes otroci v šoli razvijajo do učenja, izobraževanja in znanja, bo odločal, ali bodo jutri zmogli konkurirati najboljšim in odločati o sebi, ali pa bodo drugi odločali zanje. Brez šole, ki spodbuja motivacijo za znanje in izobraževanje, bo naša družba lahko postala marsikaj, zanesljivo pa ne družba znanja.

- - -

Prepričanje, da imajo naši osnovnošolci silno in nadpovprečno radi šolo, je piškav mit. Zelo verjetno je celo, da nikdar v dolgoletni tradiciji slovenske šole učenci niso čutili in izražali do šole in do šolskih predmetov toliko odpora kot danes.

Če želimo našim otrokom omogočiti spodobne pogoje za uspešno prihodnost, se moramo najprej resno vprašati, kako in zakaj je uspelo našemu osnovnošolskemu programu (oziroma njegovim avtorjem) ob prehodu v devetletko v le nekaj letih "ubiti" veselje otrok do matematike, naravoslovja in šole nasploh. Potem pa bo treba resno zavihati rokave in se vprašati, kako obrniti ta negativen trend in šoli vrniti eno od najpomembnejših poslanstev, spodbujanje veselja do znanja (*ki ga je zadnja šolska prenova sicer zapisala v svoje cilje, vendar jih pozneje ni znala, ni zmogla, ali ni hotela uresničiti*).

Pripovedke o tem, kako imajo naši šolarji radi šolo, so prazne marnje in pobožne želje. So ničvredne in škodljive bajke, ki več kot o resničnem stanju slovenske osnovne šole povedo o strokovnem in etičnem dometu nekaterih avtorjev in malikovalcev pretekle šolske prenove in devetletke, ki jih nekritično širijo. Miti o nadpovprečni "ljubezni" slovenskih učencev do šole, so le neutemeljeno in nevarno slepilo, ki pogloblja izkrivljeno zaznavanje današnje stvarnosti slovenske osnovne šole in preprečuje poglobljeno analizo resničnega stanja, njegovih vzrokov ter iskanje rešitev za njegovo izboljšanje.